

**Pr. lect. dr. Lucian Petroaia,  
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie,  
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați**

## **PREOTUL EMANUEL HOGAȘ: SLUJITOR FERVENT, DASCĂL DE VOCAȚIE ȘI ICONOM HARNIC**

***Abstract:** In the gallery of the ecclesiastical personalities in Galați of the first half of the 19-th century, priest's face Emanoil Hogaș shines.*

*He was born in Smulti village, in a family with a historical name and with many clergy members, Manole or Emanoil Hogaș climbed the steps of human and professional evolution through theological studies and by hard pastoral-cultural work.*

*He was a professor at "St. Andrei" Theological Seminary in Galați, an economic adviser of the Diocese of Lower Danube and a close spiritual friend of Bishop Cosma Petrovici.*

*He published in the church magazines of the time ("Home" and "The Herald") countless materials with missionary and apologetic content.*

*As a priest at "The Virgin's Birth" Parish" and at "St. Three Hierarchs" in Galați, he was highlighted by a beautiful urban and pastoral work.*

*In the "Year of the Shepherds of Souls" I have the joy to evoke him in the present study.*

***Keywords:** priest, parish, diocese, ministry, pastoral.*

### **I. Preliminarii**

Pe firul de aur al succesiunii apostolice, de la Mântuitorul și până în prezent, timp de 2.000 de ani, în fiecare comunitate creștină, „pulsul” vieții în Hristos a fost întreținut de „inima” acelei comunități, care este slujitorul sfințit, preotul. El este sfințit prin hirotonie și își sfințește necontenit viața prin slujirea preoțească la sfântul altar și la „altarul” inimilor și sufletelor oamenilor. Această preasfântă și atât de complexă slujire a preotului, despre care Sfântul Efreem Sirul spune

că este „atârnată de bolțile cele mai înalte ale cerului și... intră fără de împiedicare în înseși cerurile cerurilor”<sup>1</sup>, iar Sfântul Ioan Gură de Aur demonstrează că „n-a rânduit-o un om sau un înger sau un arhanghel... ci Însuși Mângâietorul”<sup>2</sup> și că nici îngerilor nu li s-a acordat acest privilegiu, a întreținut văpaia arzândă a credinței din viața creștină, de la începuturi și până acum, prin: iconomisirea Sfintelor Taine, rânduiala sfintelor ierurgii, lucrarea pastorală cu fiecare credincios în parte, apărarea turmei de „lupii răpitori”. Aceste slujiri fac parte din rânduiala Preoției, pe care, de-a lungul timpului au împlinit-o și o împlinesc și astăzi mulți oameni de aleasă vocație, jertfelnici, iubitori de Hristos și de semeni.

În panoplia fiecărei parohii se înșiră, astfel, chipurile hieratice ale preoților. Cei din anumite perioade, mai recente, și-au lăsat chipurile într-o fotografie-document sau în câte un tablou votiv, dar cei mai „vechi” își ascund cinstitele fețe în lumina lină a trecutului, rămânând învăluiți în taina mistuirii lor la dumnezeiescul prestor.

Studiul de față este dedicat unui astfel de slujitor al Domnului, preotul iconom stavrofor Emanuel Hogaș.

## ***II. Lumini din biografia unui slujitor sfințit: preotul Emanuil Hogaș***

Pruncul Emanuel, botezat „Manoli Emanuel” s-a născut la 17 octombrie 1901, în comuna Smulți, județul Covurlui, plasa Siret, în casa soților Gheorghe și Maria Hogaș. Originile familie Hogaș se pierd în negura timpului, spre începutul secolului al XVII-lea. Se pare că acest nume provine dintr-un cognomen / poreclă interesant(ă) – „Făgaș”, care amintește de urmele adânci pe care, odinioară, roțile carelor le săpau în lutul ulișelor din vechiul sat „Zmulți” – așa cum este amintită localitatea Smulți – obârșia Hogășenilor, în documente din acea perioadă<sup>3</sup>. Încre-

---

1. Sfântul Efreem Sirul, *Cuvânt despre Preoție*, în vol. „Despre Preoție”, E.I.B.M.B.O.R, București, 1998, p. 242.

2. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre Preoție*, în vol. „Despre Preoție”, E.I.B.M.B.O.R, București, 1998, p. 63.

3. În arhiva familiei Hogaș am avut posibilitatea de a vedea câteva zeci de documente originale de secol XVII-XIX, cât și unele copii de documente de secol

găturile genealogice ale acestei familii conservă legăturile de rudenie existente între bunicul preotului Emanuel Hogaș, Gheorghe Hogaș, și protopopul Gheorghe Dimitriu (același cu economul Dimitrie, poreclit „Hogaș”), protopopul de Tecuci, tatăl scriitorului Calistrat Hogaș<sup>4</sup> și fervent susținător al Unirii din 1859. Dealtfel, fiica scriitorului Calistrat Hogaș, Sidonia, a întreținut legăturile familiale cu preotul Emanuel Hogaș, ca mărturie pentru aceasta, până astăzi păstrându-se în familia Hogaș din Galați, o întreagă corespondență între preotul evocat aici și fiica scriitorului Calistrat<sup>5</sup>.

Familia lui Gheorghe Hogaș a fost binecuvântată de Dumnezeu cu 13 copii, dintre care au trăit doar patru. Unul dintre ei este pruncul Emanuel Manole, despre care se face vorbire în studiul de față. Al doilea a fost pruncul Ene, devenit ulterior preot la Nicorești, jud. Galați; al treilea este Costache, care a urmat studii înalte la Milano (Italia) și Montpellier (Franța), devenind apoi inginer viticol, întemeietorul primei școli de viticultură din localitatea Huși. Al patrulea copil care a trăit în familia Hogaș a fost prunca Anica, la vremea cuvenită căsătorită cu preotul Tacu, slujitor la biserica din localitatea Zăvoaia, jud. Brăila.

---

XV-XVI, traduse în românește sau transliterate „manu propria” de preotul Emanuel Hogaș. Multe dintre aceste documente – o adevărată comoară, adunate de-a lungul anilor de preotul Emanuel Hogaș, bine păstrate, se referă la istoria satului Smulți.

4. Despre protopopul Gheorghe Dimitriu, vezi art. lui Alexandru Nicolescu, *Economul Dimitrie Hogaș*, în „Vocea Galaților” din 2 august 1915 și pe cel al lui G. Ursu, din „Tecuciul literar”, din anul 1943.

5. Prin bunăvoința doamnei Elena Clotilda Hogaș am avut, de asemenea, șansa să iau act de această corespondență, un posibil subiect original și interesant de studiu.

Despre scriitorul Calistrat Hogaș, în arhiva preotului Emanuel Hogaș am aflat o lucrare semnată de Sidonia Hogaș, intitulată *Tataia. Amintiri din viața lui Calistrat Hogaș* (134 pagini și mai multe planșe). Se pare că a fost tipărită într-un tiraj extrem de mic (doar 5 exemplare !!!), la Tipografia și legătoria de cărți „Lumina” din Piatra Neamț, în anul 1940. Pe exemplarul prezentat mie de dna Elena Clotilda – fiica părintelui Emanuel Hogaș, Sidonia Hogaș, fiica scriitorului Calistrat Hogaș a scris, personal: „Sfinției Sale, Părintelui Emanuel Hogaș, în amintirea lui Calistrat Hogaș, din partea Sidoniei Hogaș”. Mai nou, despre Calistrat Hogaș, dl Mircea Diaconu din Piatra Neamț a scris o lucrare intitulată *Hogaș – eseu monografic*.

Certificatul de botez al pruncului Emanuel Manoli este semnat de preotul Ioan Corciovei și este eliberat în data de 21 octombrie 1901, consemnând și numele nașei pruncului: Maria Constantinescu.

Copilul Emanuel Hogaș a urmat cursurile școlii din satul natal, apoi s-a înscris la Seminarul Teologic „Sfântul Apostol Andrei” din Galați (1914-1922). Diploma de absolvire a studiilor sale seminariale este semnată de directorul diacon Anghel Constantinescu. A urmat și absolvit studii universitare la Institutul Teologic Ortodox din București (1922-1926). Teza sa de licență a fost susținută la catedra de Misiologie a Facultății, pe tema „Mântuirea după sectanți și combaterile lor”; diploma sa de licență este semnată de preotul prof. dr. Ioan Mihălcescu, viitor Mitropolit al Moldovei. În ciclul superior al studiilor teologice universitare (1924-1926) a urmat și cursurile Seminarului Pedagogic Universitar din București, obținând toate acreditările psihopedagogice necesare pentru a preda în învățământ, abilități pe care le-a folosit din belșug în cariera sa profesorală.

În paralel cu studiile universitare, în perioada 15 august 1923 – 1 aprilie 1924 a funcționat ca „impiegat” în Ministerul Cultelor; aproximativ în aceeași perioadă a activat, ca membru, în cadrul Societății Corale Naționale „Carmen”<sup>6</sup>. În perioada 1 ianuarie 1923 – 1 martie 1927 a fost cântăreț bisericesc la parohia „Sfântul Visarion” din București.

În anul 1927 s-a căsătorit cu tânăra Arghirița Stratulat. Fiică duhovnicească a parohiei „Sfântul Nicolae” din Galați, Arghirița provenea dintr-o familie cu vechi tradiții preoțești; bunicul ei – Teodor Perju și străbunicul ei – Nicolae Perju, fuseseră preoți la Frumușița.

Certificatul de cununie, eliberat în cancelaria parohiei „Sfântul Nicolae” din Galați, semnat de pr. econom Gheorghe Popescu, consemnează numele nașilor lor: locotenent Constantin Ghiniță și Ecaterina Ghiniță. Dumnezeu le-a dăruit trei copii. Florica, prima dintre aceștia, născută în 1928, a absolvit cursuri de Conservator, dar a profesat la Oficiul Farmaceutic din Galați; a trecut la Domnul în anul 2014. Con-

---

6. Legitimația sa, cu nr. 119 / 19125, este semnată de directorul D. G. Kiriac. Notez aici aprecierea pe care ambele sale fiice o făceau adesea în legătură cu tatăl lor, care a avut „o foarte frumoasă voce de tenor”.

stantin, al doilea copil, s-a născut în anul 1930 și a murit în 1989. Al treilea copil al familiei preoțești Hogaș este Elena Clotilda. Născută în 1935, căsătorită Țuțuianu, a urmat cursuri universitare de specialitate și a avut o frumoasă carieră ca medic<sup>7</sup>.

La data de 1 iunie 1927, absolventul de Teologie Emanuel Manoil Hogaș a fost hirotonit întru diacon, de către episcopul Cosma Petrovici al Dunării de Jos, pe seama bisericii „Sfântul Nicolae” din Galați; la această biserică slujește ca diacon până la data de 29 iunie 1929.

La 30 iunie 1929, episcopul Cosma îl hirotonește întru preot, pe seama bisericii cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” din Galați<sup>8</sup>. La această biserică urmează în slujire preotului Grigore Dobroveanu, retras prin demisie. Propunerea de hirotonie și numirea la această biserică este semnată de protoiereul de Covurlui, economul Theodor Stoica: „*La ordinul PS Voastre.... prin care se face cunoscută vacantarea postului de preot paroh al parohiei «Nașterea Maicei Domnului» din Galați, prin demisia titularului, preotul Grigore Dobroveanu, respectuos recomand PS Voastre, spre a fi hirotonit preot, pe seama parohiei amintite, pre Cucernicul diacon Emanuil Hogaș, de la bis. «Sf. Nicolae» din Galați*”<sup>9</sup>.

A fost un preot cu intensă preocupare pentru viața misionară și culturală. Avea o aplecare spre limbile străine (vorbea curent germana și bine franceza) și spre limbile clasice (greaca, latina, slavona și ebraica<sup>10</sup>). Fiind mereu conectat la faptul religios din țară și observând, îndeosebi, virulența cu care unele confesiuni neoprotestante își afirmau, la început de secol XX, în România, doctrina și ofertele moral-religioase, se dedică studiilor misionare, demascând falsitatea demersurilor

7. Pentru multe dintre datele inserate sau dintre documentele citate în studiul de față, în legătură cu bio-bibliografia părintelui Emanuel Hogaș mulțumim doamnei Elena Clotilda Hogaș, care a avut amabilitatea de a le pune la dispoziția subsemnatului, în perioada iunie-octombrie 2015.

8. Arhiva familiei Hogaș, *Jurnal de hirotonie*, înregistrat sub nr. 3089 din 9 iulie 1929.

9. Arhiva parohiei „Sfinții Trei Ierarhi” – Galați, adresa nr. 242/27 mai 1929.

10. Mai multe dicționare utile pentru studiul limbilor clasice, care au aparținut preotului Emanuel Hogaș au fost donate bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” de fiica acestuia, dna Elena Clotilda.

prozelitiste și apărând ortodoxia credinței. Ani de-a rândul a studiat acest fenomen și a prezentat ritmic referate pe teme de interes în epocă, în cadrul unor conferințe organizate la unele parohii sau la unele instituții bisericești din eparhie. Dintre acestea amintim de:

– conferința „*Secte potrivnice ideii de Stat*” (în cadrul „Săptămâni de reculegere” de la Mănăstirea Cocoș, 11 – 15 august 1930)<sup>11</sup>;

– conferința „*Curente potrivnice vieții religioase în timpul de față*” (în cadrul „Săptămâni de reculegere” de la Mănăstirea Cocoș, august 1931)<sup>12</sup>;

– conferința „*Preotul și formarea copilului în spiritul Evangheliei*” (la 29 ianuarie 1933, la sediul Societății clerului „Solidaritatea” din Galați)<sup>13</sup>;

– participarea sa la mai multe conferințe, despre care scrie în periodicele bisericești locale ale vremii<sup>14</sup>.

În anii 1936-1940 a slujit frecvent și la capela Penitenciarului din Galați și, în aceeași perioadă a făcut parte din „Misiunea predicatorială a Catedralei Episcopale din Galați”, susținând o intensă activitate liturgică, misionară, omiletică și catehetică.

Un capitol distinct în viața sa îl constituie experiența sa didactică la catedră. Cea mai semnificativă perioadă, în acest sens, este perioada de doi ani și jumătate (1 ianuarie 1927 – 31 august 1929), în care a funcționat ca profesor suplinitor la catedra de Științe religioase de la Seminarul Teologic „Sf. Apostol Andrei” din Galați.

În anii 1940-1941 a activat ca profesor de religie la Școala nr. 8 din Galați, aflată pe strada Traian. Se știe despre el că a fost o vreme profesor și la Institutul Ortodox de Fete din Galați (anii 1939-1940).

Pentru lucrarea sa deosebită, pe care a avut-o la biserica „Nașterea Maicii Domnului”, în anul 1941 a fost chemat, de către același episcop

---

11. Vezi date în periodicul „Vestitorul”, VI (1930), nr. 7, p. 2.

12. Vezi date în „Vestitorul”, VII (1931), nr. 3, p. 2.

13. *Raportul Secțiunii culturale la Adunarea Eparhială pentru evaluarea activității bisericești din eparhie în anul 1933*, în „Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos”, Dosar nr. 2384/1933. Vezi pentru aceasta și „Căminul”, IX (1933), nr. 1, p. 31.

14. De exemplu, în revista „Căminul”, III (1927), nr. 6, p. 7-11 consemnează o conferință susținută de preotul profesor Constantin Todicescu, la Cercul Militar din Galați, în iunie 1927.

Cosma, la slujirea de consilier-referent la sectorul economic, în cadrul administrației eparhiale, prin ieșirea la pensie a preotului Constantin Andrei. Consiliul Eparhial al Dunării de Jos, întrunit în data de 17 noiembrie 1941 propune episcopului Cosma, spre aprobare, în vederea numirii preotului Hogaș în postul de consilier economic. După un an de slujire, a fost definitivat pe acest post, în care rămâne până în 28 iunie 1944, când demisionează, retrăgându-se la parohia unde slujea – „Nașterea Maicii Domnului”<sup>15</sup>. Decizia episcopului Cosma a fost însă de a-l transfera ca preot la biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Galați, lucru care se și întâmplă, cu data de 1 august 1944.

În scurtă vreme, la biserica „Sfinții Trei Ierarhi” realizează lucruri foarte frumoase: reface biserica și casa parohială, grav afectate de bombardamentele din 1944. Într-un raport olograf notează un aspect emoționant, care ilustrează totala sa implicare în viața acestei biserici istorice din Galați: „*Am spălat complect, cu mâna mea, toată biserica (pereții, pictura, catapeteasma)*”<sup>16</sup>.

La biserica „Sfinții Trei Ierarhi” se remarcă printr-o grijă deosebită pentru buna administrare a parohiei, pentru pastorație și slujire. Un control financiar efectuat în anii 1960, de către departamentul eparhial de resort, prin consilierul economic de atunci, pr. Gheorghe Ciupercă, evidențiază acest lucru: „*Cu ocazia verificărei de fond făcute parohiilor din raionul Galați, de către organul nostru de control financiar, s-a constatat că parohiile «Sf. Trei Ierarhi» și «Sf. Vasile» din orașul Galați au cele mai corecte și îngrijite gestiuni, cu operațiunile contabile la zi. Pentru a fi un stimulent pentru cei în cauză și un îndemn în muncă*

15. Revenirea sa pe postul de preot paroh la biserica „Nașterea Maicii Domnului” – Vadu Ungurului din Galați se realizează ca urmare a intenției de transfer a preotului Teodor Iordache, fost paroh aici, pe postul vacantat la biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Galați, prin definitivarea economului Theodor Stoica în postul de consilier-referent al sectorului administrativ bisericesc din cadrul Centrului eparhial Galați – vezi adresa Eparhiei Dunării de Jos cu nr. 1810/12 iulie 1944, către Ministerul Cultelor. În realitate, însă, a fost direct numit preot paroh la biserica „Sfinții Trei Ierarhi”, preotul Teodor Iordache rămânând la biserica „Nașterea Maicii Domnului”. Acest lucru este întărit de conținutul unei adeverințe eliberate de Centrul Eparhial Galați, sub nr. 848/3 februarie 1953, și semnată de episcopul Chesarie Păunescu.

16. Arhiva familiei Hogaș, *Raportul* înregistrat sub nr. 61/17 noiembrie 1948, vizat de episcopul-locotenent Antim Nica.

*pentru ceilalți cc preoți din raion, Noi am dispus evidențierea cc. preoți Emil Hogaș și Boris Dumănescu, de la parohiile «Sf. Trei Ierarhi» și «Sf. Vasile» din Galați, urmând ca la viitoarea conferință protopopească să fie popularizați<sup>17</sup>.*

A avut o deosebită activitate ca președinte al „Comitetului Sanitar Circa III – Galați” (1947-1952), ocupându-se de susținerea a 182 de copii orfani și săraci din oraș, cărora le oferea ritmic haine și alimente. Deodată cu data de 8 martie 1959 a fost ales ales, prin votul Adunării Eparhiale, ca membru al Consistoriului Eparhial, pentru perioada 1959-1963<sup>18</sup>. A fost și președintele C.A.R.-cler Galați, de la înființarea acestuia și până în anul 1974.

În anul 1974 și-a depus demisia din oficiul de paroh al bisericii „Sfinții Trei Ierarhi”, fiind urmat în această slujire de preotul Vladimir Spiceacu.<sup>19</sup>

În anul 1979 a fost propus de arhiepiscopul Antim Nica al Dunării de Jos pentru a primi, din partea fericitului întru pomenire Patriarh Justinian, cea mai înaltă distincție pentru clerici a Patriarhiei Române – „Crucea Patriarhală”, în semn de apreciere pentru cei 50 de ani de neîntreruptă și rodnică slujire preoțească. Cu multă discreție și-a continuat slujirea la biserica „Sfinții Trei Ierarhi”, până la sfârșitul vieții sale pământești.

A trecut la cele veșnice în ziua de 17 noiembrie 1985 și așteaptă răsplata ostenețelor sale, de la Dreptul Judecător, la glasul „trâmbiței celei de apoi”, în mormântul familiei din Cimitirul „Eternitatea” din Galați<sup>20</sup>.

---

17. Adresa nr. 1676/4 mai 1960, semnată de episcopul Chesarie Păunescu.

18. Decizia nr. 132/24 martie 1959, semnată de Cuviosul Episcop Chesarie Păunescu.

19. Arhiva parohiei „Sfinții Trei Ierarhi” – Galați, adresa nr. 6399/30 august 1974, semnată de arhierul-vicar Gherasim Constanțeanul și de consilierul administrativ bisericesc, pr. dr. Nicolae Grosu, din încredințarea episcopului dr. Antim Nica.

20. Aici, la mormântul său, în luna iunie 2015, preoții bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” din Galați, însoțiți de membri ai Consiliului și Comitetului Parohial au săvârșit o frumoasă pomenire, în cadrul unui program mai larg, prilejuit de sărbătoarea Sfântului Luca al Crimeii – hramul mic al bisericii, de pomenire a vechilor slujitori ai acestei biserici, la mormintele lor, în „Anul Sfântului Ioan Gură de Aur și al marilor păstori de suflete din eparhii”.



### III. Opera scrisă a preotului Emanuel Hogaș

În perioada activității sale ca profesor la Seminar, dar și ulterior, preotul Emanuel Hogaș a dus o intensă activitate publicistică, susținută prin articole și studii de atitudine, care apăreau în revistele bisericesti locale ale vremii. Câteva dintre titlurile sale cele mai importante sunt următoarele:

- *Învierea*, în „Căminul”, III (1927), nr. 4, p. 5-11.
- *Prieteni nedoriți (I)*, în „Căminul”, III (1927), nr. 5, p. 14-16.
- *Prieteni nedoriți (II)*, în „Căminul”, III (1927), nr. 6, p. 14-18.
- *Prieteni nedoriți (III)*, în „Căminul”, III (1927), nr. 7, p. 8-15.
- *Prieteni nedoriți. Adventiștii și mântuirea*, în „Căminul”, III (1927), nr. 8, p. 11-20.
- *Societatea la răspântie*, în „Căminul”, III (1927), nr. 9, p. 15-17.
- *Cauzele răspândirii sectelor*, în „Căminul”, III (1927), nr. 10, p. 14-20;
- *Nașterea din Betleem*, în „Căminul”, IV (1928), nr. 61, p. 3-5;
- *Religiunea ca factor moralizator al societății*, în „Căminul”, IV (1928), nr. 11-12, p. 341-351;
- *Spiritismul față de creștinism*, în „Căminul”, V (1929), nr. 1-2, p. 12-26;
- *O hirotonie*, în „Căminul”, V (1929), nr. 3;
- *Eu sunt vița, voi mlădițele*, în „Căminul”, VI (1930), nr. 9, p. 268-269;
- *O înălțătoare festivitate bisericească*, în „Căminul”, VI (1930), nr. 19, p. 318-319;
- *Pe cine alege creștinul*, în „Căminul”, VIII (1932), nr. 7, p. 199-200.
- *Pravila mică de la Govora*, tipărită la anul 1640, în „Căminul”, XVII (1941), nr. 2, p. 43-47.

Multe dintre studiile sale care vizau activitatea prozelitistă a mai multor denominațiuni, confesiuni și mișcări creștine, în epocă foarte active, au fost reunite într-un mic manual de misiologie, intitulat de autor „*Plivind ogorul lui Hristos. Rătăcirile sectante și combaterea lor*”<sup>21</sup>. Demn de menționat este faptul că tânărul student teolog E. Ho-

21. Apărut în 1928 la Tipografia George Jorică, Galați – Brașoveni, 36, 130 p.

gaș făcuse, în anii 1925-1926, aplicații și cercetări pe teren, în sate din județul Arad (Chier, Alpata), afectate de agresiuni prozelitiste ale unor denominațiuni creștine; constatările de atunci, formulate în cadrul unor convorbiri îndelungi cu credincioși ortodocși și nu numai, i-au fost de folos în redactarea studiilor sale cu conținut misionar.

#### ***IV. Teme misionare în studiile preotului Emanuil Hogaș***

În perioada activității sale ca profesor la Seminar, dar și ulterior, preotul Emanuil Hogaș a atins, în scrisul său, multe dintre temele liturgice-duhovnicești, misionar-culturale și social-filantropice care, întotdeauna, au centrat lucrarea Bisericii în lume. Dintre acestea, pe cele mai semnificative le enumerăm aici, subliniate prin exprimări directe ale autorului lor, după cum urmează:

• **Învierea Domnului, temelia învățaturii de credință creștină și începătura învierii noastre din păcat:** „Învierea, pentru noi, creștinii, este chezașia că primăvara vieții noastre a început, că noi trebuie ca de acum înainte să punem plugul în locul unde țarina sufletului este întelenită și să căutăm a da roade alese. Să căutăm ca să fim treji, ca nu cumva să ni se arunce neghina păcatului, care e sămânța urei, a mândriei, a trufiei, a poftei trupului și a ochiului, ci întocmai ca femeile mironosițe să ne îndreptăm pașii vieții către grădina Domnului, mai des, și să facem ca bucuria Învierii să încălzească inimile și ale orfanilor, și ale văduvelor și ale orfanilor”<sup>22</sup>.

• **Cauzele părăsirii credinței ortodoxe strămoșești, de către unele persoane:** „Se pune întrebarea: dacă poporul a fost și este tradiționalist, păstrător cu sfințenie a celor date de bătrâni, cum se face că de la învățăturile atrăgătoare și înșelătoare ale unor noi denominațiuni creștine nu se îndepărtează, ci le primește, uitând cele date din trecut? Cauza am spus că este inconștiența și neputința de a deosebi răul de bine, adăugându-se deșteptarea spre o nouă viață religioasă”<sup>23</sup>.

---

22. Prof. Emanuel Hogaș, *Învierea*, în „Căminul”, III (1927), nr. 4, p. 7.

23. Diacon Emanuel Hogaș, *Prieteni nedoriți (III)*, în „Căminul”, III (1927), nr. 7, p. 9.

• **Criza morală și spirituală a lumii:** „Am ajuns în secolul al XX-lea, când totul sună pe coarda modernismului, când totul este pretențiune de progres – cu toate că nu se întreabă ce fel de progres – a ne uita pe noi înșine dar a ne mai aduce aminte de alții. Nu se întreabă dacă este un progres pentru consolidarea sufletului, ci progres zis spre un regres moral, căci cei ce caută a arăta progresul lumii actuale uită că dacă științele sunt în progres, ele sunt puse, de multe ori, în folosul... nedreptății, corupției, al distrugerii individului, societății și chiar națiunilor... Trebuie să ne trezim din această amortire morală, din acest drum spre povârniș... Conștiința, cred, că fiecăruia îi spune că nu pentru aceasta suntem oamnei, de a ne uita pe noi, de a fi unelte de distrugere, ci trebuie să ne trezim și ca dintr-un somn să ne sculăm și să nu mai stăm în noaptea nepăsării, a nedreptății”<sup>24</sup>.

• **Piedici în calea evoluției morale a lumii:** „Imoralitatea a pătruns în toate păturile societății și se resimt urmările. Starea morală din timpul de față am putea-o compara cu acea stare de decădere a Romei... Prima piedică ce se opune moralizării societății este raționalismul modern, concretizat în pozitivism, senzualism, materialism și diferite cauze curente sociale, lipsite de o morală, cum ar fi socialismul, materialismul, mișcările sectare”<sup>25</sup>.

• **Rolul învățământului teologic, în actualitate:** „...Seminarul, ca instituție care va scoate pe viitorii preoți ai Bisericii creștine, pe viitorii misionari, trebuie și are datoria de a alimenta sufletul elevului său cu iubirea dată de Domnul nostru Iisus Hristos, prin imboldul căreia Sf. Apostol Andrei, patronul Seminarului nostru, a venit și a dat semănța iubirii până-n «Sciția minor»...Elevii seminariști au datorie ca, din povețele profesorilor lor, cum și din cărțile citite, să se alimenteze din izvorul nesecat al iubirii lui Hristos, ca astfel atunci când vor deveni misionari, să poată să clădească la temelia Bisericii numai iubirea, care să distrugă cum se distruge ciza la lumina soarelui, toate curente de imoralitate, ca astfel rolul religiei creștine, de factor morali-

24. Idem, *Societatea la răspântie*, în „Căminul”, III (1927), nr. 9, p. 16.

25. Idem, *Religiunea ca factor moralizator al societății*, în „Căminul”, III (1927), nr. 11-12, p. 348-349.

zator al societății în genere, să nu se desmintă și să se ridice deasupra curentelor contrare...<sup>26</sup>.

• **Creștinul, în Hristos și în Biserică:** „Domnul vrea ca fiecare creștin să fie o mlădiță a butucului viței, dar o mlădiță adevărată, care să aducă rod mult... Să fii, creștine, în tot timpul, mlădița unită a Viței Hristos, prin rodul cel bun al vieții tale. El vrea să fii prietenul Lui, căci cel ce-I slujește cu credință Lui și numai Lui, nu-I este slugă, ci prieten; căci sluga slujește stăpânului său pentru simbrie, iar tu pentru a fi prietenul lui Hristos. Slujește-L ca prieten – din iubire – și iubirea-ți va da roada cea bună. Iubește, dar, pe Hristos și Biserica Sa, ascultă-I poruncile și le păzește pe ele<sup>27</sup>.

Acestea sunt doar câteva exprimări ale preotului evocat în scurtul material de față. În legătură cu acestea, ca dealtfel cu întreaga operă a părintelui Hogaș, se pot formula câteva observații:

– problematica abordată este largă, cuprinzând aspecte majore ale vieții și lucrării Bisericii în lume;

– analiza este foarte actuală, întrucât lumea creștină de astăzi se confruntă cu aceleași probleme pe care le resimțea acum 100 de ani, iar soluțiile căutate și aplicate de Biserică atunci sunt, în mare măsură, aplicabile și astăzi;

– decăderea morală a societății este un fenomen care nu a putut fi stopat, ci a continuat, deși în Biserică s-au propovăduit lumii necontenit preceptele Evangheliei, spre aplicare în viața credincioșilor;

– criza spirituală atât de acut resimțită și atunci și astăzi are drept rădăcină principală îndepărtarea omului de Dumnezeu;

– Biserica are o inepuizabilă paletă de soluții misionar-pastorale cu care să vină în ajutorul omului care dorește să revină sau să vină la Hristos.

### ***V. Concluzii***

Nu am prezentat aici un preot savant, niciunul cu o viață spectaculoasă. Este însă redată mai sus, în câteva fraze, viața și slujirea unui preot care, deși provenind dintr-o familie și dintr-o localitate

---

26. *Ibidem*, p. 351.

27. Pr. Emanuel Hogaș, „*Eu sunt vița, voi mlădițele*” (Ioan 15, 5), în „Căminul”, VI (1930), nr. 9, p. 268-269.

(Smulți)<sup>28</sup> modeste economic, dar bogate spiritual, a strălucit prin consecvența dăruirii sale în ceea ce a lucrat pentru Hristos și Biserică, în toată existența sa. A urmat studii teologice medii și superioare, care l-au pregătit bine, din punct de vedere teoretic, pentru lucrarea preoțească. A beneficiat de o experiență bogată ca diacon, perioadă în care a publicat mult și a onorat o catedră didactică la Seminarul Teologic „Sfântul Andrei” din Galați. A cunoscut și „amarul” slujirii bisericesti administrative, bucurându-se însă de caldă apreciere și chiar de prietenia duhovnicească pe care i le-a acordat vrednicul de pomenire episcop Cosma Petrovici al Dunării de Jos. A reparat două biserici și a făcut pastorație în cele trei parohii cu care și-a contopit viața, cu râvnă și jertfelnicie. Aceste împliniri „de carieră” au avut la bază o familie exemplară și l-au făcut stimat de preoții generației sale.

Toate acestea îl prezintă pe preotul Emanuel Hogaș ca pe un model pentru preoții tineri de astăzi. E adevărat, părintele Hogaș ne arată și cum se construiesc, pas cu pas, cariera și anumite împliniri din viața unui preot harnic. Însă, mai cu seamă, în viața sa putem distinge cum Preoția, ca Taină a Bisericii lui Hristos, asumată și trăită/activată plener, îl înalță pe *preotul „comun”* (a se citi: „neimplicat” sau „blazat” sau „plafonat”), la statura de *Sacerdot*, care percepe slujirea sa nu doar ca pe o sursă de câștig, ca un mijloc de trai sau ca o apartenență la o tagmă ce se bucură de eventuale privilegii și cinstiri, ci ca pe cea mai înaltă chemare pe care Dumnezeu o adresează omului, pentru a experia sublimul și a pregusta cerul, încă de pe pământ<sup>29</sup>.

28. În 1935, la Tipografia CD Lupașcu Bârlad apărea lucrarea *Monografia Comunei Smulți*, semnată de Ene I. Patriciu. În această lucrare se observă că, un sat mic precum Smulțiul, la nivelul anilor 1930 avea 55 de elevi și studenți (dintre care 10 teologi) care studiau la diverse Licee, Facultăți și Academii celebre din țară. În aceeași lucrare, în Anexa 9 – „Tablou de intelectuali din comuna Smulți răspândiți în diferite unghiuri ale țării, propovăduind lumina și cultura în jurul lor” (p. 109-115), la poziția 217 (din 218 intelectuali care proveneau din Smulți!!!) este notat și Manole Gh. Hogaș, „preot și profesor, Galați”. Cu o poziție mai sus se află înscris și fratele său, Ene Hogaș, preotul de la Nicorești.

29. Prezentul material se dorește și un omagiu pe care semnatarul acestor rânduri, ca și continuator al slujirii la altarul bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” din Galați, îl aduce neuitatului părinte ic. stavr. Emanuel Hogaș, la 30 de ani de la trecerea acestuia la cele veșnice (17 noiembrie 1985 - 17 noiembrie 2015).